

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kopi: Helsedirektoratet

Vår ref.: 2024/33

Deres ref.: 22/4601

Dato: 18.6.2024

Bør donorunnfangede få mulighet til å få informasjon om sine halvøsken?

I forbindelse med evaluering av bioteknologiloven ber Helse- og omsorgsdepartementet Bioteknologirådet «om å drøfte spørsmålet om personer som er unnfanget med donert sæd/egg, bør få informasjon om andre som er unnfanget med sæd/egg fra samme donor.»

Begrepet donorhalvøsken brukes i denne uttalelsen om personer som er unnfanget med sæd eller egg fra samme donor.

I dag er det mulig for donorunnfangede å finne genetiske halvøsken gjennom en privat DNA-test på nett fra utenlandske selskap, dersom deres donorhalvøsken også har tatt en slik test. Donorunnfangede som er unnfanget etter 2005 i Norge har rett til å få vite sin donors identitet. Den kan de finne når de fyller 18 år ved logge inn i et nasjonalt egg- og sæddonorregister. I dette registeret finnes det også informasjon om hvilke personer som er genetiske donorhalvøsken, det vil si hvem som er unnfanget ved bruk av samme donor ved norske klinikker. Spørsmålet er om denne informasjon skal gjøres tilgjengelig for donorunnfangede, etter et gjensidig samtykke.

I forbindelse med utarbeidelse av denne uttalelsen har Bioteknologirådet fått ulike innspill fra berørte parter, og har arrangert et åpent møte i mai 2024 hvor blant annet donorunnfangede, foreldre til donorunnfangede og Barneombudet deltok.

1 Oppsummering av Bioteknologirådets anbefalinger

Et samlet Bioteknologiråd anbefaler at personer unnfanget med samme donor skal få mulighet til å finne hverandre gjennom det offentlige egg- og sæddonorregisteret. Et tilbud må baseres på et aktivt, gjensidig samtykke fra de donorunnfangede i registeret.

Et samlet Bioteknologiråd anbefaler at det skal være de donorunnfangedes rett å avgjøre om de ønsker informasjon om sine donorhalvøsken. Bioteknologirådet mener at en aldersgrense på 15 år balanserer både barnets behov for å kjenne til donorhalvøsken og prinsippet om at den donorunnfangede selv skal ta valget om å få informasjon eller ikke.

Et samlet Bioteknologiråd anbefaler at dersom det blir mulig for donorunnfangede å finne donorhalvøsken gjennom egg- og sæddonorregisteret, så må denne muligheten også gjelde for donorunnfangede bakover i tid. Dersom dette ikke gjøres, vil alle donorunnfangede som er

unnfanget fra 2005 og frem til en eventuell lovendring, ikke få muligheten til å finne sine donorhalvsøsken.

2 Bakgrunn

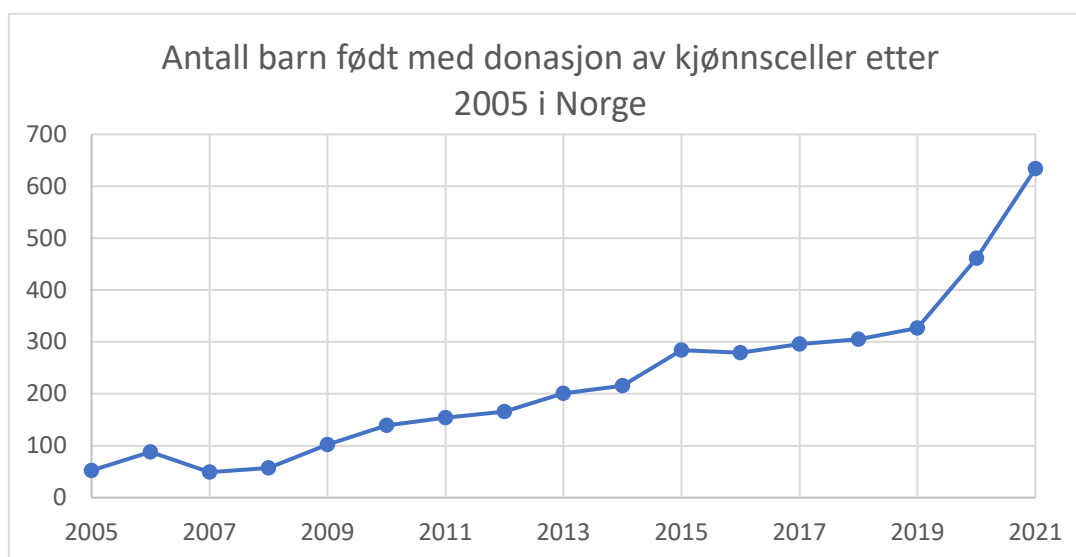
2.1 Fra anonym til åpen donor

Sæddonasjon med anonym donor har vært et systematisert tilbud ved norske sykehus siden 1970-tallet[1]. Utviklingen i Norge, og i flere andre land, har i den senere tid gått i retning av større åpenhet rundt donasjon av kjønnsceller, og å vektlegge barns rett til å kjenne sitt biologiske opphav. Nyere forskning tyder også på at åpenhet om biologisk bånd er en fordel for donorunnfangede[2-4].

Fra 2005 ble anonym sæddonasjon forbudt i Norge. Barn unnfanget ved norske klinikker fikk da en rett etter bioteknologiloven til å få vite donors identitet ved 18 år. Fra januar 2021 ble aldersgrensen for å vite donors identitet satt ned fra 18 til 15 år. Denne lovendringen gjelder ikke bakover i tid fordi donorer hadde samtykket til at deres identitet først ville bli kjent da den donorunnfangede fylte 18 år[5]. Først i 2036 vil 15-åringene kunne vite donors identitet.

Foreldre ble fra 2005 oppfordret til å være åpen med barn om donasjonen, men dette var i praksis foreldrenes valg. I 2020 ble det vedtatt at foreldre som har fått barn ved hjelp av donert sæd eller egg har en sanksjonsfri plikt til å informere barnet om dette etter bioteknologiloven. I hvilken grad barna av åpen donor vet at de er donorunnfanget, er ikke kjent.

Antall barn født med donorsæd i Norge har økt kraftig de siste årene; fra 52 barn i 2005 til 634 barn i 2021 (se figur 1). I perioden fra 2005 til 2021 er det født tilsammen 3 810 donorunnfangede barn av foreldre som har fått behandling ved norske klinikker. Veksten i antall donorbarn de siste årene skyldes både et økende behov og det at assistert befruktning har blitt tillatt for nye grupper. Kvinner med en likekjønnet partner fikk rett til assistert befruktning og sæddonasjon fra 2009, mens dette ble et tilbud for enslige kvinner fra 2020. Eggdonasjon ble tillatt i Norge fra 2021.

Kilde: Helsedirektoratet

Antall barn en donor kan gi opphav til har vært fastsatt i retningslinjer fra Helsedirektoratet i årene etter 2005. I 2005 var grensen seks barn per donor, i dag kan hver enkelt sæddonor gi opphav til barn i maksimalt seks familier[6]. En sæddonor kan derfor i dag gi opphav til flere barn (halv- og helsøsken) enn da åpen donor ble innført i 2005. Den øvre grensen for antall ganger hver eggdonor kan donere egg, er tre uthentinger[6]. Vanligvis er det en eller to mottakere per donasjon. Hvis kvinnen donerer tre ganger, kan hun gi opphav til barn i inntil seks familier¹.

2.2 Nasjonalt donorregister

Et nasjonalt donorregister skal oppfylle de donorunnfangedes rett til opplysninger om hvem som er deres genetiske opphav. I desember 2023 lanserte Helsedirektoratet en elektronisk løsning på Helsenorge hvor donorunnfangede som har fylt 18 år kan få opplysninger om donors identitet. Registeret har opplysninger om alle donorer brukt ved norske klinikker. Dette gjelder også når kjønnsceller importeres fra en utenlands egg- og sædbank til bruk ved en norsk klinikk. Donorunnfangede får vite donors navn, fødselsdato og personnummer².

Den digitalte innloggingen fungerer slik at alle kan gå inn for å undersøke om det er opplysninger knyttet til dem i registeret, selv om foreldre da ikke har informert barnet om at det er donorunfanget.

2.3 Bioteknologirådets anbefaling fra 2022

Et samlet Bioteknologiråd anbefalte i 2022 at informasjon fra det sentrale egg- og sæddonorregisteret også bør kunne benyttes for å gi donorunnfangede et tilbud om å finne halvsøsken fra samme donor. Et eventuelt tilbud må baseres på et aktivt, gjensidig samtykke fra de donorunnfangede i registeret.

2.4 Forskning og erfaringer fra andre land som har åpnet opp for at donorhalvsøsken skal kunne finne hverandre

I en undersøkelse blant 165 donorunnfangede i et amerikansk, privatopprettet register for donorunnfangede, oppgav 78 prosent at de lette etter både donorsøsken og donor[7]. Flere andre studier har også vist at det er et ønske blant mange donorunnfangede om å kjenne til og kanskje møte genetiske halvsøsken[8-12]. Motivasjonen for kontakt med genetiske halvsøsken varierer; fra nysgjerrighet knyttet til egen biologi og identitetsutvikling til et ønske om en form for utvidet familierelasjon[8, 9, 11, 12]. Samtidig er det andre donorunnfangede som lever godt i sine familierelasjoner, og har liten interesse for genetiske bånd[13].

I uttalelsen vises det til erfaringer og praksis fra Sverige og Storbritannia, ettersom begge land har åpen donor og har åpnet opp for at donorhalvsøsken skal kunne finne hverandre.

I 1985 ble Sverige første land i verden hvor anonym donasjon av kjønnsceller var forbudt og donorbarn fikk rett til å vite donors identitet når de ble 18 år[2]. Donorunnfangede har også siden 2019 hatt en lovfestet rett til å få informasjon om sine donorhalvsøsken gjennom

¹ Dette er presisert i rapporten «Forslag til veiledning og retningslinjer knyttet til etablering av tilbud om eggdonasjon» fra Helsedirektoratet.

² Eller en unik identifikator tilsvarende norsk personnummer, som et dansk CPR-nummer.

fertilitetsklinikken, forutsatt at disse har samtykket til dette[14]. Loven sier at dette kan skje når personen har oppnådd "tilstrekkelig modenhet". I Socialstyrelsens kunnskapsguide tolkes dette ofte som 18 år. Iblant kan personer under 18 år, men i øvre tenårene, bedømmes til å ha tilstrekkelig modenhet[14].

Anonym sæddonasjon ble først forbudt i Storbritannia i 2005[15], men det har eksistert et offentlig register over donor og donorunnfangede basert på donornummer siden 1991[15]. I Storbritannia er det etablert et tilbud, *Donor Sibling Link*, hvor donorunnfangede over 18 år kan finne donorhalvsøsken gjennom donornummer om begge halvsøsken ønsker dette[16]. *Donor Sibling Link* ble tilgjengelig etter en lovendring i 2008, men benytter registerdata tilbake til 1991[17].

2.5 Barnets beste-vurdering

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser og handlinger som berører barn, ifølge FNs barnekonvensjon og Grunnloven. Prinsippet gjelder både i konkrete saker om et enkelt barn, og for avgjørelser på et mer overordnet nivå, som ved utforming av lover[18].

Barneombudet skriver:

«Loven sier at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Det betyr at barns interesser og behov skal tillegges stor vekt»[18].

Barneombudet fremhever videre at hva barnet selv mener er en viktig del av kunnskapen i en barnets beste-vurdering, og det er nær sammenheng mellom barnets beste og barns rett til å bli hørt[18].

2.6 Aldersgrense for å vite donors identitet og andre relevante aldersgrenser i norsk lov

Helse- og omsorgsdepartementet sendte forslag om at aldersgrensen for å vite donors identitet skulle settes ned fra 18 til 15 år, på høring i 2019. Noe av diskusjonen knyttet til forslaget er gjengitt nedenfor ettersom den er relevant for spørsmålet om aldersgrense for å vite om donorhalvsøsken.

«Departementet har vurdert om det kan være uheldig å sette ned aldersgrensen fordi slike opplysninger er følsomme og krever modenhet. Det kan hevdes at denne alderen ofte er preget av pubertetsopprør og identitetsproblematikk. Etter departementets vurdering veier imidlertid barnets eventuelle behov for kunnskap om sæddonor og genetisk opphav tungt» [19].

Departementet beskriver videre hvordan en aldersgrense på 18 år for innsyn er høy sammenlignet med andre områder hvor barn kan kreve innsyn i opplysninger om seg selv. For eksempel har barn som er fylt 15 år, og som er part i en sak, rett til å gjøres kjent med taushetsbelagte opplysninger om seg selv, jf. forvaltningsloven § 18. Annet regelverk legger opp til at barn som er fylt 15 år er i stand til å bære opplysninger av høyst personlig karakter, som for eksempel opplysninger i egen barnevernssak. Videre gir pasient- og brukerrettighetsloven § 3-4 barn over 16 år rett til informasjon om sin helsetilstand uten at foreldrene informeres. Helse- og omsorgsdepartementet konkluderte derfor med at en 15-årsregel vil skape symmetri i regelverket om innsyn[19].

Flere høringsinstanser var positive til at aldersgrensen skulle settes ned. Daværende Bioteknologiråd skrev:

«Det å senke aldersgrensen er også i tråd med prinsippene i barneloven om at barnet skal ha økende medvirkning fra den alder det er i stand til å danne egne synspunkter. Videre kan informasjonen om donor tenkes å være spesielt viktig for en del unge i tenårene, i en fase der identiteten er i utvikling. Det kan være gunstig at ungdommen får tilgang til informasjon om genetisk opphav i en fase der en fremdeles er en del av familiens hverdagsliv og ikke allerede står på terskelen til et mer uavhengig voksenliv» [20].

Bioteknologirådet la også vekt på at det i dag er enklere å få den samme informasjonen via internett og gentester, også for de som er yngre enn 18 år. Det er derfor en økt sjans for at barn kan bli kontaktet av halvsøsken som har testet seg.

Andre høringsinstanser var derimot kritiske til forslaget, blant annet Den norske legeforening skrev:

«Vi stiller imidlertid spørsmål ved om senkning av aldersgrensen fra 18 år til 15 år er tilstrekkelig utredet, og vurdert i sammenheng med andre relevante aldersgrenser, som helserettlig myndighetsalder og rett til informasjon om adopsjon»[20].

3 Bioteknologirådets diskusjon og anbefalinger

3.1 Skal donorhalvsøsken få mulighet til å få informasjon om hverandre gjennom egg- og sæddonorregisteret?

Den emosjonelle betydningen av å kjenne til sine donorhalvsøsken fremheves av Foreningen for Donorunnfangede (DUIN). For enkelte er det like interessant å finne halvsøsken, som å finne ut hvem som er den genetiske faren, har leder av DUIN, Raymond Egge, uttalt[21]. DUIN anbefaler derfor at egg- og sæddonorregisteret også bør kunne gi donorunnfangede en mulighet til å finne donorhalvsøsken, dersom begge parter ønsker det[21, 22].

Innspill fra flere foreldre til norske donorunnfangede er at det er svært ønskelig med en offentlig løsning som gir donorhalvsøsken en mulighet til å finne hverandre. Disse foreldrene mener det kan ha betydning for psykisk helse, gi en følelse av kontroll over egen situasjon og bidra til identitetsutvikling for mange donorunnfangede. Videre påpekes risikoen for at to donorsøsken treffer hverandre og uforvarende innleder et forhold, selv om denne risikoen er lav med dagens begrensninger for antall familier eller uttak per donor.

På tvers av land er det flere store nettverk, for eksempel gjennom sosiale medier, der donorunnfangede i alle aldre søker kontakt med sine donorhalvsøsken og donor selv. Det finnes også slike norske forumer for donorunnfangede, deres foreldre og donor. Ofte brukes donornummer til å finne personer unnfanget med samme donor i utlandet, men donornummer gis ikke ut til donorunnfangede som har blitt til med assistert befruktning ved norske klinikker.

I mangel på andre alternativer tar flere norske donorunnfangede, eller deres foreldre, en kommersiell DNA-test for å finne donorhalvsøsken. Man har da ofte ikke den beskyttelsen Norges og EUs strenge regler for personvern og databehandling gir. Tilbyderne av

slektskapstjenester er ofte selskaper utenfor Europa, som i liten grad er regulert med tanke på personvern og videresalg av data til tredjeparter[23]. Forbrukerrådet og Datatilsynet har også ment at kontraktene er uoversiktlige og at det er vanskelig for forbruker å se hva man samtykker til[23, 24]. Med en kommersiell DNA-test vil man ikke nødvendigvis finne alle sine genetiske halvøsken i Norge, men kun de som selv har tatt en slik test. I tillegg kan slike DNA-tester føre til at personer som ikke ønsker at deres identitet skal bli kjent, blir funnet og kontaktet. Et offentlig tilbud om informasjon om donorhalvøsken vil derimot være et alternativ basert på gjensidig samtykke.

På den andre siden kan det argumenteres med at det ikke er statens oppgave å legge til rette for at donorhalvøsken skal kunne finne hverandre. I tillegg kan enkelte mene at donorunnfangede vil av det offentlige gis en mulighet til å finne halvøsken som ikke resten av befolkningen har. Samtidig er det mer sannsynlig at donorunnfangede har flere halvøsken enn resten av befolkningen.

Samme donor kan gi opphav til flere barn i en familie. Tidligere gjaldt den norske antallsbegrensningen for antall barn per donor, mens nåværende begrensning er på seks familier per donor. Dette bidrar til at samme donor brukes flere ganger i en familie. Det kan oppstå situasjoner hvor ett søsken ønsker å vite om og ha kontakt med genetiske halvøsken, mens andre søsken i samme søskenflokk ikke ønsker dette eller er yngre. En mulig ulempe er derfor at søsken av samme donor i en familie kan oppleve å få informasjon de ikke har samtykket til å få. En lignende problemstilling eksisterer allerede i dag når det gjelder retten til å vite donors identitet.

Bioteknologirådets anbefaling

Et samlet Bioteknologiråd anbefaler at personer unnfanget med samme donor skal få mulighet til å finne hverandre gjennom det offentlige egg- og sæddonorregisteret. Et tilbud må baseres på et aktivt, gjensidig samtykke fra de donorunnfangede i registeret.

3.2 Aldersgrense for når donorunnfangede kan få informasjon om genetiske halvøsken

Bioteknologirådet har også diskutert hvilken alder en eventuell rett til å finne genetiske halvøsken skal gjelde fra.

Foreldreansvar eller den donorunnfangedes valg?

Det går et prinsipielt skille mellom om det å finne donorhalvøsken skal være den donorunnfangede selvstendige valg eller en del av foreldreansvaret.

Foreldreansvar er den rett og plikt foreldre har til å bestemme for barnet i personlige forhold etter barneloven. Foreldrene skal utøve foreldreansvaret ut fra barnets behov og interesser. Når barnet blir eldre, skal foreldrene legge økende vekt på barnets mening i takt med barnets alder og modenhet.

Foreldre blir av norske helsemyndigheter oppfordret til å informere barnet om at det er donorunnfanget så tidlig som mulig, gjerne før femårsalderen[23]. Enkelte studier og innspill Bioteknologirådet har fått, viser at flere foreldre til donorunnfangede tar kontakt med andre barn av samme donor fra ung alder gjennom nettforum eller ved å ta private DNA-tester[24,

25]. Et argument for at muligheten til å finne donorhalvsøsken skal følge foreldreansvaret er at spørsmål og følelser rundt identitet og genetisk arv kan dukke opp fra ung alder. Noen donorunnfangede vil som barn ha mer undring og flere utfordringer knyttet til dette enn andre. Enkelte foreldre fremhever at kontakt med andre som deler de samme genene gir noen å speile seg i og kan ha betydning for identitetsutvikling. Og at barna kan velge om de ønsker kontakt med halvsøsken videre i livet, når de blir eldre. Innspill fra foreldre begrunner tidlig kontakt med at barna da ikke har gått glipp av noe, i motsetning til hvordan man kan føle det om man ikke har hatt kontakt. Disse foreldrene mener at å kjenne til andre med samme gener vil være mer positivt enn negativt i oppveksten. Hvor stor andel av foreldre som deler dette synspunktet har ikke Bioteknologirådet kunnskap om.

Et annet standpunkt er at kontakt og kjennskap til donorhalvsøsken bør være den donorunnfangedes eget valg, slik kjennskap til identiteten til donor er i dag. Enkelte donorunnfangede vil mene at informasjon om genetisk slektskap ikke er ønskelig for dem, og at det må være opp til de selv å vurdere dette. Foreldre ønsker sitt barns beste, men det er ikke sikkert foreldre alltid har innsikt i hva som er det beste valget for barnet og hva barnet ønsker. Derfor bør aldersgrensen være slik at det reelt sett er den donorunnfangedes egen beslutning når det er modent nok til å ta en selvstendig avgjørelse i saken. Dette betyr likevel ikke at aldersgrensen for å vite donorhalvsøsken skal være like høy som myndighetsalderen.

I lovproposisjonen som lå til grunn for den svenske lovendringen ble det vektlagt at det er barnet som har rett til informasjon og ikke foreldrene:

«Det är det barn som tillkommit genom behandlingen, och inte barnets föräldrar, som har rätt till information om barnets genetiska ursprung. Föräldrarna har visserligen en skyldighet att berätta för barnet om hans eller hennes tillkomst, men det är barnet som avgör om han eller hon vill ta reda på donatorns eller eventuella genetiska syskons identitet» [25].

Om kunnskap om donorhalvsøsken følger foreldreansvaret kan det bety at mange barn vil få informasjon om halvsøsken lenge før de får informasjon om donor.

Bioteknologirådets anbefaling

Et samlet Bioteknologiråd anbefaler at det skal være de donorunnfangedes rett å avgjøre om de ønsker informasjon om sine donorhalvsøsken. Bioteknologirådet mener at en aldersgrense på 15 år balanserer både barnets behov for å kjenne til donorhalvsøsken og prinsippet om at den donorunnfangede selv skal ta valget om å få informasjon eller ikke.

3.3 Skal muligheten til å få informasjon om halvsøsken gjelde for alle som er unnfanget med egg- og sæddonasjon etter 2005?

Egg- og sæddonorregisteret inneholder informasjon om donorunnfangede som er unnfanget etter 1. januar 2005. Om det åpnes opp for at donorhalvsøsken skal kunne finne hverandre, er det et spørsmål om denne muligheten skal gjelde for alle donorunnfangede etter 2005 eller kun for personer født etter at en eventuell lovendring vedtas av Stortinget.

Om muligheten bare skal gjelde fremover i tid, og retten til å finne halvsøsken blir for eksempel 15 år, vil det først være mulig for donorunnfangede å finne halvsøsken rundt 2040. I

perioden etter 2005 er det født over 3 000 donorunnfangede som da aldri vil få retten til å finne sine donorhalvsøsken.

Da aldersgrensen for å vite donors identitet ble satt ned fra 18 til 15 år fikk dette først virkning fra da lovendringen ble vedtatt i Stortinget og ikke bakover i tid. Bakgrunnen for dette var at sæddonorer kun har samtykket til at mulige donorbarn blir kjent med *deres* identitet etter fylte 18 år[5]. Til sammenligning vil muligheten for at donorhalvsøsken skal kunne finne hverandre ikke ha direkte betydning for samtykket donor har gitt. Enkelte vil likevel stille spørsmål ved om en lovendring kan påvirke donor.

Som beskrevet tidligere har Sverige og Storbritannia innført tilbud om å finne donorhalvsøsken som også gjelder tilbake i tid. Donor Sibling Link i Storbritannia benytter for eksempel registerdata tilbake til 1991[16].

Dersom informasjon om identitet kun deles etter et aktivt samtykke kan det argumenteres med at dette er til fordel for den enkelte donorunnfangede. Som beskrevet tidligere, fremheves ofte den emosjonelle betydningen av å finne donorhalvsøsken for identitetsutvikling og psykisk helse i forskning og innspill fra mange donorunnfangede. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved lovendringer som berører barn, ifølge FNs barnekonvensjon og Grunnloven. En barnets beste-vurdering tilsier at barns interesser og behov skal tillegges stor vekt.

Bioteknologirådets anbefaling

Et samlet Bioteknologiråd anbefaler at dersom det blir mulig for donorunnfangede å finne donorhalvsøsken gjennom egg- og sæddonorregisteret, så må denne muligheten også gjelde for donorunnfangede bakover i tid. Dersom dette ikke gjøres, vil alle donorunnfangede som er unnfanget fra 2005 og frem til en eventuell lovendring, ikke få muligheten til å finne sine donorhalvsøsken.

Med vennlig hilsen

Marianne Aasen
Leder

Petter Frost
Direktør

Saksbehandler: Anne Marit Ryen, seniorrådgiver

Referanser:

1. Bioteknologirådet. *Intervju med medisinsk historiker Eira Bjørvik*. 2021; <https://www.bioteknologiradet.no/2021/01/100-ar-med-saeddonasjon/>.
2. Lampic, C., et al., *National survey of donor-conceived individuals who requested information about their sperm donor—experiences from 17 years of identity releases in Sweden*. *Human Reproduction*, 2021. 37(3): p. 510-521.
3. Golombok, S., et al., *Children conceived by gamete donation: psychological adjustment and mother-child relationships at age 7*. *J Fam Psychol*, 2011. 25(2): p. 230-9.
4. Jadva, V., et al., *The experiences of adolescents and adults conceived by sperm donation: comparisons by age of disclosure and family type*. *Hum Reprod*, 2009. 24(8): p. 1909-19.
5. Helse- og omsorgsdepartementet 2019. *Høringsnotat. Endringer i bioteknologiloven*. .
6. Helsedirektoratet. *Rundskriv: Assistert befruktning med donoregg og donorsæd*. 2022; <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/assistert-befruktning-med-donoregg-og-donorsaed/krav-til-norske-eggbanker-og-saedbanker>.
7. Jadva V, F.T., Kramer W, Golombok S., *Experiences of offspring searching for and contacting their donor siblings and donor*. *Reprod Biomed Online*. 2010 Apr;20(4):523-32. 2010.
8. Scheib, J.E., et al., *Finding people like me: contact among young adults who share an open-identity sperm donor*. *Human Reproduction Open*, 2020. 2020(4).
9. van den Akker, O.B.A., et al., *Expectations and experiences of gamete donors and donor-conceived adults searching for genetic relatives using DNA linking through a voluntary register*. *Human Reproduction*, 2014. 30(1): p. 111-121.
10. Blyth E, C.M., Frith L, Jones C. , *Blyth E, Crawshaw M, Frith L, Jones C. Donor-conceived people's views and experiences of their genetic origins: a critical analysis of the research evidence*. *J Law Med*. 2012 Jun;19(4):769-89. PMID: 22908619. *J Law Med*. 2012. 2012 Jun;19(4):769-89.
11. Persaud S, F.T., Jadva V, Slutsky J, Kramer W, Steele M, Steele H, Golombok S. , *Adolescents Conceived through Donor Insemination in Mother-Headed Families: A Qualitative Study of Motivations and Experiences of Contacting and Meeting Same-donor Offspring*. *Child Soc*. 2017 Jan;31(1):13-22. Epub 2016 Apr 14. 2017.
12. Hertz, R., Nelson, M. K., & Kramer, W., *Donor Sibling Networks as a Vehicle for Expanding Kinship: A Replication and Extension*. *Journal of Family Issues*, 2017. 38(2), 248-284.
13. Scheib, J.E., A. Ruby, and J. Benward, *Who requests their sperm donor's identity? The first ten years of information releases to adults with open-identity donors*. *Fertility and Sterility*, 2017. 107(2): p. 483-493.
14. *Socialstyrelsen, Kunskapsguiden 2022*. <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/samtal-med-barn-om-deras-genetiska-ursprung/om-du-vill-veta-mer-om-ditt-ursprung/>.
15. *Rapport fra Nuffield Council on Bioethics, Donor kan conception: ethical aspects of information sharing*. 2013. Side 18.
16. *Human Fertilisation and Embryology Authority, Donor Sibling Link*. 2022. <https://www.hfea.gov.uk/donation/donor-conceived-people-and-their-parents/donor-sibling-link-dsl/>.
17. *Rapport fra Nuffield Council on Bioethics, Donor kan conception: ethical aspects of information sharing*. 2013. Side 40.

18. *Barneombudet: Hva betyr det at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn?*
<https://www.barneombudet.no/barns-rettigheter/barnets-beste>.
19. *Helse- og omsorgsdepartementet. Høringsnotat: Endringer i bioteknologiloven. 2019.*
<https://www.regjeringen.no/contentassets/16c809af54b34cffb8c74c387902cca3/horingsnotat-endringer-i-bioteknologiloven.pdf>.
20. *Helse- og omsorgsdepartementet: Meld. St. 39 (2016–2017) Evaluering av bioteknologiloven. 2017.*
21. *Folkebladet. Et merkeår for enkelte 18-åringer (Leder). 2023.*
<https://www.folkebladet.no/meninger/i/zE45Kr/et-merkeaar-for-enkelte-18-aaringer>.
22. *Bioteknologirådet. Norske donorunnfangede kan ha hundretalls halvsøsken. 2023.*
<https://www.bioteknologiradet.no/2023/07/norske-donorunnfangede-kan-ha-hundretalls-halvsosken/>.
23. *Datatilsynet, Personvernutfordringer ved genetiske undersøkelser. 2013.*
24. *Forbrukerrådet. Forbrukerrådet rapporterer inn Myheritage for ulovlige vilkår. 2020.*
<https://www.forbrukerradet.no/siste-nytt/forbrukerradet-rapporterer-inn-myheritage-for-ulovlige-vilkar/>.
25. *Regeringens proposition 2017/18:155: Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap, side 37,38.*